

Л.В. НОВАКОВА, В.Л. НАЗАРУК

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ РЕАБІЛОЛОГІВ В УКРАЇНІ

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»,
м. Тернопіль, Україна

В основу сутності здоров'язберігальної компетентності покладено теоретичні пошуки науковців щодо уточнення сутності феномена здоров'язбереження майбутнього фахівця.

У професійній підготовці майбутніх реабілологів слід враховувати такі чинники: забезпечення у студентів усвідомлення цінності здоров'я та формування мотивації до збереження власного здоров'я, довголіття; регулювання функціонального стану засобами, які не шкодять здоров'ю з метою підтримки оптимальної працездатності; визначення та використання індивідуальних раціональних прийомів навчальної (а в майбутньому – професійної) діяльності; обрання індивідуальної здоров'язберігальної траєкторії освіти (професійної діяльності); забезпечення еколого-психологічної безпеки педагогічного середовища (з урахуванням міжособистісних взаємин, навчання з урахуванням стану здоров'я студента, екологічної ситуації, дотримання санітарно-гігієнічних вимог до організації навчального процесу тощо).

Матеріали і методи. Поглиблений аналіз результатів наукових досліджень з анонсованої проблеми свідчить, що теоретичними основами формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх реабілологів є праці дослідників, які розглядали цей феномен, як наукову проблему (О. Антонова); здійснювали формування здоров'язберігальної компетентності засобами фізичного виховання у студентів вищих навчальних закладів (Д. Воронін) та в закладах післядипломної освіти (Н. Устинова); конкретизували педагогічні умови вдосконалення культури зміцнення здоров'я студентів у системі фізичного виховання у вищому навчальному закладі (О. Гладошук); присвячували наукові пошуки формуванню здоров'язберігальної компетентності майбутніх фахівців певного профілю підготовки: майбутніх учителів біології (Т. Бондаренко), фізичної культури (І. Іваній) та реабілітації (Н. Бєлікова). Однак проблема визначення й аналізу теоретичних основ формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх лікарів залишається мало дослідженою.

Результати. Ґрунтовний аналіз наукової літератури як засадничих теоретичних основ дає змогу

припустити, що здоров'язберігальна компетентність є сукупністю ключових компетенцій особистості й охоплює вміння, здібності, зорієнтовані на збереження, зміцнення та підтримку власного здоров'я:

1) соціально-діяльнісні компетенції охоплюють здатність особистості до формування власної активної громадянської позиції щодо здоров'язбереження, дотримання техніки безпеки, знання і застосування правил особистої гігієни;

2) загальнокультурні компетенції передбачають здатність особистості до формування культури здоров'я і харчування; наявність уявлень щодо філософських, релігійних, наукових і правових трактувань здоров'я; знання етнокультурних традицій і звичаїв збереження здоров'я;

3) навчально-пізнавальні компетенції охоплюють уміння ефективно організовувати навчальну діяльність із позицій розподілу навантажень і сил; формування умінь здоров'язбереження засобами навчально-пізнавальної діяльності; розвиток навичок розроблення індивідуальних траєкторій життєдіяльності й навчання;

4) інформаційні компетенції передбачають оволодіння раціональними способами аналізу інформації щодо збереження здоров'я, знаннями про шкідливі наслідки куріння, вживання алкоголю, наркотичних речовин; інформаційну освіченість у питаннях здоров'я;

5) діяльнісні (праксеологічні) здоров'язберігальні компетенції передбачають оволодіння вміннями здійснювати здоров'язберігальну діяльність у професійній підготовці майбутніх лікарів, виявляти фактори, що негативно впливають на здоров'я людини, планувати і реалізувати індивідуальну та групову роботу щодо здоров'язбереження, максимально використовувати потенціал всіх ресурсів задля збереження власного здоров'я і здоров'я оточуючих.

Висновок. Узагальнення теоретичних положень дає змогу припустити, що здоров'язберігальна компетентність майбутнього реабілолога є складним інтегрованим утворенням у структурі особистості фахівця, може розглядатися як складова його загальної культури й професійної компетентності, є виявом його культури здоров'я.